

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales tiene una amplia trayectoria dentro de nuestra Universidad. A principios de los 70 ya se impartían enseñanzas de Ciencias Económicas en el antiguo Colegio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse en la Universidad de Santiago de Compostela. En 1990 se segrega el Campus de Vigo, lo que supondrá el nacimiento de la Universidad de Vigo.

En el curso 1991/92 se inicia la docencia de las licenciaturas de Ciencias Económicas y de Ciencias Empresariales en el edificio actual, registrándose dos procesos de reforma de sus planes de estudios en los años 1995 y 2002. A raíz de la promulgación del RD 1393/2007 sobre ordenación de las enseñanzas universitarias se pone en marcha el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior, de tal forma que, para el curso académico 2009/2010, comenzarán a impartirse las titulaciones de Grado en Administración de Empresas y en Economía a las que se refieren estas guías.

Se persigue con ello ofertar unas titulaciones más adaptadas al contexto actual, con una adaptación de las metodologías docentes orientadas hacia el aprendizaje del alumno y el desarrollo de sus capacidades.

Localización

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de Vigo está en el Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Clikcando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información es posible contactar a través de las siguientes vías:

Correo - Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserjería)

986 812403 (Secretaría de Alumnos)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnos)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

La Facultad cuenta con una importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte a las actividades de investigación, docencia y extensión universitaria. Resumidamente, hay 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática y un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispone de un salón de actos con un aforo aproximado de unas 550 personas, un salón de grados para 60-80 personas, biblioteca con 400 puestos de lectura y cafetería-comedor.

A continuación se desglosa la información sobre servicios importantes para el alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTES

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano	José Santiago Gómez Fraiz
Secretaria	Gonzalo Caballero Míguez
Vicedecano de Organización Académica	Fernando Comesaña Benavides
Vicedecana de Calidade	Raquel Arévalo Tomé
Vicedecano de Relacións Internacionais	Jorge Vila Biglieri
Vicedecana de Adaptación ao EEES	Carlos M ^a Fernández-Jardón Fernández

(*)

(*)

Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo

Materias**Curso 1**

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03M018V01201	Sistema Institucional da UE e Teorías Políticas da Integración	An	6
V03M018V01202	Bases Estruturais da Eurorrexión e Bases Normativas Comunitarias para 2007-2013	An	10
V03M018V01203	A Cooperación Territorial na UE	An	6
V03M018V01204	Políticas Comunitarias de Desenvolvemento Territorial	An	6
V03M018V01205	Políticas Comunitarias de Educación, Formación e Cultura	An	6
V03M018V01206	Política Marítima Europea	An	6
V03M018V01208	Espazos de Liberdades e Políticas de Competencia	An	6
V03M018V01209	Desenvolvemento e Globalización	An	6
V03M018V01210	Políticas Comunitarias de Desenvolvemento da Estratexia de Lisboa (I+D, PME e ambiente)	An	6
V03M018V01211	Políticas de Cidadanía e Migracións en Europa	An	6
V03M018V01213	Multiculturalismo e Políticas Europeas	An	6
V03M018V01214	Traballo Fin de Máster	An	6
V03M018V01215	Prácticas en Empresas e/ou Institucións	An	8

DATOS IDENTIFICATIVOS**Sistema Institucional da UE e Teorías Políticas da Integración**

Materia	Sistema Institucional da UE e Teorías Políticas da Integración			
Código	V03M018V01201			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	An
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Dpto. Externo Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Cancela Outeda, Celso			
Profesorado	Cancela Outeda, Celso Cordal Rodriguez, Constantino Fernandez Alvarez, Anton Lois Lima Pinta de Oliveira Almeida Brandão, Ana Paula Pereira Menaut, Antonio Carlos Rojo Salgado, Argimiro			
Correo-e	ccancela@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de carácter troncal ten como meta principal, por unha banda, introducir ao alumnado nos aspectos básicos e elementais da estrutura institucional da Unión Europea (institucións, órganos e axencias), dos procedimentos formais de adopción de medidas (codecisión) e das dinámicas político-administrativas xeradas polo proceso decisorio, prestando atención especial ás relacións institucionais tanto formais como informais. Por outra banda, aspira a ofrecer unha panorámica das teorías políticas máis salientables empregadas para explicar a integración e predecir a súa evolución, así como as consecuencias para os diversos actores políticos implicados (estados, administracións, partidos políticos, grupos de presión, etc.).			

Competencias de titulación

Código	
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Saber proporcionar as pautas básicas do proceso de integración europea.	saber	A1 B1
Ser capaz de coñecer os elementos institucionais básicos da UE, dinámica e toma de decisións na Unión Europea.	saber facer	A1 B1
Ter capacidade para coñecer as interrelacións e dinámicas xeradas entre as institucións e órganos da Unión Europea	saber facer	A1 A2 B1 B2

Contidos

Tema

I. INSTITUCIÓN E ÓRGANOS DA UNIÓN EUROPEA 1. INSTITUCIÓN

- A) Consello Europeo.
- B) Consello da Unión Europea
- C) Comisión Europea
- D) Parlamento Europeo
- E) Tribunal de Xustiza
- F) Outras: Banco Central Europeo e Tribunal de Contas

2. ÓRGANOS

- A) Comité das Rexións
- B) Comité Económico e Social

3. AXENCIAS COMUNITARIAS

II. PROCEDEMENTOS DE TOMA DE DECISIONS E DINÁMICAS

- A) Procedementos formais: a codecisión
- B) A dinámica político-administrativa.
- C) Os grupos de interés na Unión Europea

III. TEORÍAS POLÍTICAS DA INTEGRACIÓN

- A) O concepto de integración rexional. Os enfoques politolóxicos da integración
- B) Federalismo
- C) Funcionalismo e neofuncionalismo
- D) Intergobernamentalismo
- E) Neoinstitucionalismo
- F) Gobernación multinivel
- G) Europeización

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudos/actividades previos	0	15	15
Eventos docentes e/ou divulgativos	8	8	16
Resolución de problemas e/ou exercicios	28	56	84
Sesión maxistral	12	7	19
Probas de autoavaliación	0	16	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudos/actividades previos	Procura, lectura e traballo de documentación de forma autónoma por parte do alumnado
Eventos docentes e/ou divulgativos	Mesas redondas, debates a cargo de poñentes de prestixio orientados a afondar ou complementar os contidos da materia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación dun problema ou situación relacionadas coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a aplicación da información dispoñible e interpretar os resultados
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos básicos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumno poderá contactar co profesor a través do mail e da plataforma telemática para obter aclaracións e orientacións sobre a calquera aspecto materia.
Sesión maxistral	O alumno poderá contactar co profesor a través do mail e da plataforma telemática para obter aclaracións e orientacións sobre a calquera aspecto materia.
Estudos/actividades previos	O alumno poderá contactar co profesor a través do mail e da plataforma telemática para obter aclaracións e orientacións sobre a calquera aspecto materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Eventos docentes e/ou divulgativos	Discusión, debate e elaboración de resumos	10%
Resolución de problemas e/ou exercicios	Comentario de textos complementarios, resolución de exercicios e casos prácticos	80
Sesión maxistral	Asistencia e Participación nas clases	10%

Outros comentarios sobre a Avaliación

<p>Na segunda convocatoria o alumnado deberá resolver os problemas e/ou exercicios que lle sexan propostos</p>

Bibliografía. Fontes de información

Linde Paniagua, E-Mellado, P., **INICIACION AL DERECHO DE LA UNION EUROPEA**, 2010,
Mangas Martín, A. Liñán Nogueiras, D., **Instituciones Y Derecho De La Union Europea**, 2010,
Europa. El Portal de la Unión Europea, http://europa.eu/index_es.htm,
Cancela, Celso, **O sistema político-institucional e xurídico da Unión Europea**, en **España e Europa. Do franquismo ao euro**, 2001,
Hix, Simon, **The Political System of the European Union**, 2011,
Mariscal, Nicolás, **Teorías Políticas de la Integración Europea**, 2003,
Morata, Francesc, **La Unión Europea. Procesos, actores y políticas**, 1999,
Piris, Jean-Claude, **The Future of Europe. Towards a Two-speed EU?**, 2012,
Linde Paniagua, E-Mellado, P., **INICIACION AL DERECHO DE LA UNION EUROPEA**,

Recomendacións

Outros comentarios

É recomendable que o alumno coñeza os aspectos básicos do proceso de integración, en particular, os de carácter histórico-cronolóxico (principais etapas históricas, personaxes e líderes políticos, crises, ampliacións, reformas, etc.). Entre outras obras de carácter histórico, pode consultarse Martín de la Guardia, Ricardo-Pérez Sánchez, Guillermo: *Historia de la Integración Europea*, Ariel, 2001.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Bases Estruturais da Eurorrexión e Bases Normativas Comunitarias para 2007-2013**

Materia	Bases Estruturais da Eurorrexión e Bases Normativas Comunitarias para 2007-2013			
Código	V03M018V01202			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	10	OB	1	An
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público Dpto. Externo Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Varela Alvarez, Enrique Jose			
Profesorado	Almeida Cerredá, Marcos Arias Martinez, Maria Antonia Deleure Alvim Matos, Alice Maria Garcia Gonzalezllanos, Aureliano Garcia de Pina Neves Baleiras, Rui Nuno Pacheco Vieira, Elvira Pazos González, María Dolores Sopas de Melo Bandeira, Miguel Varela Alvarez, Enrique Jose			
Correo-e	evalvarez@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	A materia pecha o módulo de troncaldade do Mestrado Oficial. Nela afóndase nos marcos estruturais cos que obter unha clara imaxe das características da Eurorrexión, e ademais, instrúese na programación da UE 2007-2013, e nos regulamentos, xestión de políticas e programas e normativas de referencia para o seu desenvolvemento.			

Competencias de titulación

Código	
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Coñecer e comprender a situación demográfica e socioeconómica dos espazos da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.	saber	A1 B1
Ter capacidade para coñecer e manexar con facilidade a normativa comunitaria que se ocupa de regular a cohesión económica, social e territorial da Unión Europea para o período 2007-2013.	saber facer	A2 B2
Ter capacidade para coñecer as estruturas políticas e institucionais multinivel de Galicia e do Norte de Portugal.	saber facer	A2 B2

Saber traballar co Programa operativo de cooperación transfronteriza España-Portugal para o período 2007-2013.	saber facer	A2 B2
Saber traballar coas normas e programas españois, portugueses e galegos de cohesión económica, social e territorial para o período 2007-2013.	saber facer	A2 B2

Contidos

Tema		
PARTE I. O marco poboacional e socioeconómico na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.	I.1. A análise demográfica. (i) As etapas da evolución demográfica nos dous territorios da Eurorrexión. (ii) A caracterización demográfica a vista dos últimos datos dispoñibles: crecemento xeral, por rexións NUT III, estrutura por sexo e idade, migracións, e outros indicadores básicos da poboación. (iii) Os efectivos demográficos sobre o territorio: procesos e fases da mobilidade poboacional entre o medio rural e urbano, e efectivos poboacionais sobre o territorio. I.2. A análise da estrutura socioeconómica: (i) Fontes e indicadores no análise socioeconómico. (ii) Situación demográfica e poboación activa. (iii) Concreción espacial do poboamento e das actividades económicas. (iv) Características estruturais da ocupación: sexo, idade, sectores e ramas de actividade.	
PARTE II. Réxime xurídico e político-administrativo dos Gobernos e as Administracións integrantes da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal	II.1: Marco xurídico: Organización administrativa e réxime xurídico da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal. (i) Organización administrativa portuguesa. Especial referencia á estrutura e competencias das entidades locais. (ii) Organización administrativa española. O feito rexional en España: estrutura e competencias da comunidade autónoma galega. (iii) Entidades locais galegas: estrutura, organización e competencias. (iv) As entidades locais e os instrumentos xurídicos de cooperación transfronteiriza. Especial referencia á Agrupación Europea de Cooperación Territorial (AECT). II.2. Marco político-administrativo: Institucións de Goberno e de Xestión das Administracións Públicas de Galicia e do Norte de Portugal (i) A estrutura institucional multinivel en Galicia e o Norte de Portugal: da Asimetría a Cooperación. (ii) Modelos de organización de gobernos subnacionais: Xunta, CCDR-N e Gobernos e Administracións locais. (iii) A xestión pública e a gobernanza nas organizacións galegas e portuguesas da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal. (iv) Redes e actores de cooperación transfronteiriza multinivel na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.	
PARTE III. O período de programación comunitario 2007-2013	III.1. A Cohesión económica, social e territorial na Unión Europea: finalidade, evolución, bases xurídicas, carácter da competencia comunitaria, Institucións e órganos que participan na CES, principais instrumentos de actuación. (i) Finalidade, inicio e evolución. Bases xurídicas. (ii) Carácter da competencia comunitaria. (iii) Institucións e órganos que participan na CES (iv) Principais instrumentos de actuación: Fondos estruturais e Fondo de Cohesión. Os novos Fondos para a pesca e a agricultura (v) A cooperación transfronteiriza dentro da CES. III. 2. O período de programación comunitario 2007-2013 (i) As orientacións estratéxicas da Comunidade para a cohesión para o período 2007-2013. Obxectivos, programación e seguimento. (ii) Perspectivas financeiras da Unión Europea 2007-2013: repercusión na política de cohesión 2007-2013 (iii) Os regulamentos comunitarios da cohesión: Regulamento xeral do FEDER, FSE e Fondo de Cohesión. Regulamento que establece unha Agrupación europea de cooperación transfronteiriza. Regulamento de aplicación (información, publicidade, control financeiro e correccións financeiras) (iv) Normas de desenvolvemento e aplicación III. 3. Vos Marcos Nacionais de Referencia. OU MECEGA. IV. 4. Vos Programas operativos. Especial referencia ao Programa operativo España-Portugal e ou programa Norte 2015.	

Planificación

Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
---------------	--------------------	--------------

Resolución de problemas e/ou exercicios	0	100	100
Sesión maxistral	80	0	80
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	70	70

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Cada un dos apartados contemplados nas diferentes sesións maxistrais, levan asociados a realización de exercicios, que se expoñen a continuación: Exercicio avaliativo da Parte I: Realización dun test de contidos mínimos a reter das características demográficas e socioeconómicas da Eurorrexión. Realizar un análise pormenorizado das características demográficas e socioeconómicas dun dos territorios NUT III que forman parte da Eurorrexión. Exercicio avaliativo da Parte II: II.1. Marco xurídico: - breve cuestionario que porá de manifesto os coñecementos adquiridos. - resolución dun caso práctico no que se demostre tanto a destreza do alumnado no manexo de lexislación previamente estudada coma o coñecemento da doutrina xurisprudencial máis relevante sobre a cuestión plantexada. II.2. Marco político-administrativo Realizar un análise crítico e comparado do marco institucional, así como dos actores político-administrativos da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal no seu conxunto, que teñan intereses no ámbito do período de programación 2007-2013, seguindo a documentación do Programa Operacional de Cooperación Territorial España-Portugal 2007-2013 (http://www.poctep.eu). Exercicio avaliativo da Parte III: Realizar un análise crítico e comparado do marco dos programas comunitarios da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal no seu conxunto, para o período de programación 2007-2013.
Sesión maxistral	Os contidos que serán expostos ao longo das sesións que integran este módulo son os que seguen a continuación: PARTE I. O marco poboacional e socioeconómico na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal PARTE II. Réxime xurídico e político-administrativo dos Gobernos e as Administracións integrantes da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal PARTE III. O período de programación comunitario 2007-2013.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Para poder desenvolver os mecanismos axeitados de seguemento e atención personalizada, no que se refire a elaboración dos exercicios e problemas propostos no Módulo, a coordinación do mesmo establece que sexa a Plataforma TEMA, a canle de interlocución única e permanente para a resolución de dúbidas, envío de traballos, e exposición dos listados de avaliación.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asistencia e seguimento tanto das clases teóricas como das sesións prácticas presenciais (tanto na aula como na plataforma TEMA): implicación e participación nas distintas clases e actividades, intervención na resolución de casos prácticos e exercicios, nos foros e debates, opinando e argumentando posicións, etc.	50
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realización dos exercicios de avaliación das distintas partes da materia: resolución de cuestións, entrega en prazo, presentación, contido, grado de elaboración das respostas, etc.	50%

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá completar, emendar ou corrixir os exercicios e/ou problemas propostos para a primeira e/ou realizar outros novos.

Bibliografía. Fontes de información

VARELA ÁLVAREZ, E.J., **Claves para repensar el gobierno local de Galicia: Horizonte Europa 2020**, Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular, 2011,

http://cgri.xunta.es/g_soclab06.html,

<http://www.ine.es/prodyser/pubweb/pin/pin.htm>,

SOSA WAGNER, F, **Manual de Derecho Local**, Aranzadi, 2005,

LINDE PANIAGUA, E. (COORDINADOR), BACIGALUPO SÁGESE, M. Y OTROS, **Políticas de la Unión Europea**, Madrid: Colex, 2008.,

CANALS I AMETLLER, D. (coord), **Entidades locales y fronteras**, 2008,

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

DOMENECH, C. et al., *Segundos Estudios Estratéxicos do Eixo Atlántico*, Eixo Atlántico, 2005.

Dispoñible en liña no enderezo: http://cgri.xunta.es/g_soclab06.html

Galicia y Norte de Portugal. Claves económicas de una euroregión, en *Papeles de Economía Española*, nº 22, 2007.

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA DE ESPAÑA; INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA DE PORTUGAL. *Península Ibérica en cifras 2007*. Madrid: INE de España y Portugal, 2007. Dispoñible en liña no enderezo: <http://www.ine.es/prodyser/pubweb/pin/pin.htm>.

LINDE PANIAGUA, E. (COORDINADOR), BACIGALUPO SÁGESE, M. Y OTROS, *Políticas de la Unión Europea*, Madrid: Colex, 2008.

MÁRQUEZ CRUZ, G. Las formas y tipos de gestión de las competencias de los Gobiernos locales en Galicia: La Dinámica de la gobernanza y el marco de las políticas públicas, en *Documentos de Trabajo IDEGA*, Xeografía 19: 5-61, 2006.

RIVERO YSERN, J.L., *Manual de Derecho Local*, Madrid: Civitas, 2004.

A Gobernanza na Eurorrexión Galicia-Norte de PortugalVigo: Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular, 2006.

RUI MARTINS, M. *As Autarquias Locais na União Europeia*, Porto: Edições ASA, 2001.

Al servicio de las regiones. Política regional de la Unión Europea 2007-2013, Comisión europea, 2008.

Claves para repensar el gobierno local de Galicia: Horizonte Europa 2020, Vigo: Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular (<http://www.eixoatlantico.com/libros/repensar/>).

VARELA ÁLVAREZ, E.J. (2006). Los Gobiernos Locales en el marco de la Reforma del Estatuto Autonomía de Galicia: una posible hoja de ruta basada en la gobernanza, en LÓPEZ MIRA, A.X. (Coord.). (2006). *O Terceiro Estatuto Galego. Propostas desde a Ciencia Política*, Santiago de Compostela: Tórculo Edicións, pp. 205-242.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

Anuario del Gobierno Local, editado desde 1995 por la Fundación Democracia y Gobierno Local.

Comentarios a los Estatutos de Autonomía de las Comunidades Autónomas, últimas ediciones.

Eixo Atlántico. Revista da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal, nº 6: Reflexións sobre a política e a administración na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal. <http://www.eixoatlantico.com/subido/biblioteca/revistas/revista6.pdf>. 2004.

Dispoñible en liña no enderezo: *Eixo Atlántico. Revista da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal*, nº 9: *Gobernos e Administracións Locais na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal*. En la dirección de Internet <http://www.eixoatlantico.com/subido/biblioteca/revistas/revista9.pdf>. 2006.

FEDERACIÓN ESPAÑOLA DE MUNICIPIOS Y PROVINCIAS (FEMP), *La situación los Ayuntamientos en España, sus carencias económica y problemas de gestión. Diagnóstico y propuestas en una perspectiva europea*, Madrid: FEMP, pp. 1-240. <http://www.femp.es>. 2006.

social. <http://europa.eu.int>. 2004

social. <http://europa.eu.int> 2006

LECLERC, A., La política de cohesión en la Unión Europea: perspectivas para España en el período 2007-2013, *Análisis Local*, nº. 61, 2005, pp.63-78.

DE LA FUENTE, A., *El impacto de los Fondos estructurales: Convergencia real y cohesión interna-las 6 versiones*, Hacienda Pública Española, 2003

FUENTES DE INFORMACIÓN EN INTERNET

;
;
;

www.ine.ptwww.barometrosocial.eshttp://sr4.ardan.es/cgi-bin/ardanesp/script/ardan.pl/home ;

http://www.funcas.ceca.es

www.xunta.es

www.femp.es

www.boe.es

www.aranzadi.es

www.doga.es

www.eixotlantico.com

www.europa.eu

http://ec.europa.eu/regional_policy/index_es.htm

http://europa.eu/pol/reg/index_es.htm

http://www.dgfc.sggp.meh.es/index.jsp

http://www.realinstitutoelcano.org

http://www.aebr.net/

http://europa.eu/documents/cor/index_es.htm

Recomendacións

Materias que continúan o temario

A Cooperación Territorial na UE/V03M018V01203

Sistema Institucional da UE e Teorías Políticas da Integración/V03M018V01201

Outros comentarios

Tendo en conta a amplitude temática deste Módulo, e as liñas básicas que se teñen que explicar para a mellor comprensión da realidade político-administrativa, socioeconómica e de programación, e recomendable unha lectura previa dos capítulos I, II e III do libro colectivo:

RÍO FERNÁNDEZ, J.A., SA MARQUES, T.; ROJO SALGADO, A.; VARELA ÁLVAREZ, E.J. A Gobernanza na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal, Vigo: Eixo Atlántico do Noroeste Peninsular. Vigo, 2006.

DATOS IDENTIFICATIVOS**A Cooperación Territorial na UE**

Materia	A Cooperación Territorial na UE			
Código	V03M018V01203			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dereito público Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Correia Brito, Wladimir Augusto Dominguez Castro, Luis Quindimil Lopez, Jorge Sanchez Ramos, Maria Belen Sobrido Prieto, Marta			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha materia troncal que coincide, nominalmente, cunha parte do título do propio Mestrado. Isto é así porque preténdese abordar nela unha sólida introdución as bases histórico-filosóficas da cooperación, analizando as súas etapas evolutivas e a súa importancia como un dos marcos interpretativos das políticas comunitarias e, máis concretamente, das políticas de cohesión económica e social emanadas das institucións da Unión Europea.			

Competencias de titulación

Código				
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013			
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas			
A3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados, no caso que nos ocupa técnicos e autoridades comunitarias, dos gobernos portugués e español e dos gobernos autonómicos e locais, amén da CCDR-N.; así mesmo, deberán demostrar esa mesma capacidade con públicos non especializados, no caso que nos ocupa poden ser xestores e autoridades locais e medios de comunicación, por exemplo			
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo			
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas			
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas			
B3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados			
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	-----------	---------------------------------------

Ser capaces de valorar a importancia da solidariedade e da cohesión social e territorial como fonte de progreso e desenvolvemento.	Saber estar / ser	B1 B3 B4
Saber apostar pola cooperación e o diálogo intercultural como mellor método para superar o efecto fronteira	Saber estar / ser	B2 B3
Ter capacidade para coñecer os distintos tipos de estruturas de cooperación existentes na Unión Europea.	saber	A1 A3 A4
Saber cales son os instrumentos xurídicos e financeiros que dan soporte á cooperación territorial	saber	A1 A3 A4
Saber analizar as características, os logros e os déficits da cooperación territorial promovida pola UE e outras institucións europea	saber facer	A2 A3 A4
Ser capaz de contextualizar a cooperación transfronteiriza Galicia-Norte de Portugal	saber facer	A2 A3 A4
Ter capacidade para interpretar todos os instrumentos da acción exterior da UE	saber facer	A1 A3 A4

Contidos

Tema		
1. Os fundamentos histórico-xurídicos da cooperación territorial e o papel do Consello de Europa	- As orixes históricas - O papel do Consello de Europa - O papel do Comité das Rexións - As AECT	
2. Os instrumentos financeiros da cooperación territorial	- As PIC INTERREG - O Obxectivo cooperación territorial da programación 2007-2013 - As perspectivas para o período 2014-2020	
3. As estruturas de cooperación territorial	- As agrupacións escandinavas - As eurorrexións - As comunidades de traballo - As agrupacións europeas de cooperación territorial - Outras estruturas	
4. As etapas evolutivas da cooperación territorial	- Os primeiros pasos: 1950-1970 - A protohistoria: 1970-1990 - O período INTERREG: 1990-2006	
5. A cooperación transfronteiriza Galicia-Norte de Portugal: balance histórico e perspectivas de futuro.	- As luces da cooperación - As sombras da cooperación - O futuro da cooperación	
6. A Política Europea de Veciñanza	-fundamento xurídico -obxectivos -funcionamento -unha estratexia común fronte a situacións heteroxéneas: surmediterráneo;novos Estados Independentes;Cáucaso Sur -veciñanza/ampliación -Instrumento Europeo de veciñanza e asociación	
7. A Unión Europea e os países de África, Caribe e Pacífico	-De Yaundé a Cotonú -a cooperación ao desenvolvemento na Unión Europea e o papel dos Estados membros -financiación: O Fondo Europeo de Desenvolvemento	
8. A Unión Europea e América Latina	- relacións de cooperación entre a UE e Mercosur - relacións de cooperación entre UE e a Comunidade Andina	
9. Outros instrumentos para a asistencia exterior	-Instrumento de axuda Preadhesión -Instrumento financeiro para a promoción da democracia e dos dereitos humanos a escala mundial -o Instrumento de Estabilidade -a axuda humanitaria.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Foros de discusión	12	10	22
Prácticas autónomas a través de TIC	30	40	70
Sesión maxistral	16	20	36
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Foros de discusión	Actividades, a través das TIC, na que se debaten temas relacionados co programa da materia, tanto de carácter teórico como práctico
Prácticas autónomas a través de TIC	Aplicación a nivel práctico dos contidos teóricos do programa nun contexto determinado. Exercicios prácticos a través das TIC.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Foros de discusión	A atención personalizada faise a través da plataforma Tema, contestando as dúbidas e comentarios plantexados polo alumnado
Prácticas autónomas a través de TIC	A atención personalizada faise a través da plataforma Tema, contestando as dúbidas e comentarios plantexados polo alumnado
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas autónomas a través de TIC	Aplicación a nivel práctico dos contidos teóricos do programa nun contexto determinado. Exercicios prácticos a través das TIC.	50
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dos exercicios propostos	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria, o alumnado poderá entregar as prácticas e exercicios non entregados nos prazos establecidos para a primeira convocatoria, revisar e corrixir os entregados en prazo ou realizar exercicios e prácticas novas. Os exercicios aprobados e superados na primeira convocatoria serán computados na segunda.

Bibliografía. Fontes de información

BITSCH, M-T (dir.), **Le fait régional et la construction européenne**, Bruselas: Bruylant, 2004,
 DOMINGUEZ, L. (dor.), **A cooperação transfronteriza entre Portugal e Espanha**, Porto/Lisboa: Eixo Atlântico/IFDR: 2008,
 DOMINGUEZ CASTRO, L., **Borrando rayas: cooperación territorial, soberanía y construcción europea (1945-1980)**, Hispania. Revista Española de Historia, n. 237, 2011,
 MARIÑO MENENDEZ, F, **Acción exterior de la Unión Europea y Comunidad Internacional**, Madrid: Boletín Oficial del Estado, 1998,
 DIAZ BARRADO, C, **Perspectivas sobre las relaciones entre la Unión Europea y América Latina**, Madrid: Boletín Oficial del Estado, 2008,
 REMIRO BROTONS, A; BLAZQUEZ NAVARRO, I, **El futuro de la acción exterior de la Unión Europea**, Valencia: Tirant lo blanch,
http://ec.europa.eu/external_relations/index.htm,
http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy/index_es.htm,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas Comunitarias de Desenvolvemento Territorial				
Materia	Políticas Comunitarias de Desenvolvemento Territorial			
Código	V03M018V01204			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dpto. Externo Economía aplicada Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Lage Picos, Jesus Adolfo			
Profesorado	Camarero Rioja, Luís Alfonso Lage Picos, Jesus Adolfo Marques Cunha, Arlindo Padín Fabeiro, María Carmen Pardellas de Blas, Xulio Xose Simon Fernandez, Xavier			
Correo-e	xalp@uvigo.es			
Web	http://http://www.masterpoliticacomunitarias.org			
Descrición xeral	As políticas comunitarias de desenvolvemento territorial constitúen un dos instrumentos complementarios básicos cos que a UE pretende paliar as desigualdades na converxencia interrexional no seo dos países membros. Nesta materia afondase na comprensión e reflexión destas políticas e das posibilidades no desenvolvemento da Eurorrexión Galicia Norte de Portugal.			

Competencias de titulación

Código	
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
. Coñecer as políticas e programas da UE para o desenvolvemento socioeconómico dos espazos e rexións comunitarios, así como o financiamento previsto.	saber	A1
. Saber distinguir modelos e procesos de relación socioeconómicos co territorio no espazo da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.	saber	A2
. Ter capacidade de avaliar, contrastar e priorizar alternativas de desenvolvemento territorial, e discriminar as políticas da UE dirixidas o desenvolvemento rural e urbano.	saber facer	B1
. Ter capacidade para revisar recursos e as maneiras de integrar os axentes sociais na formulación de proxectos.	saber facer	B2
. Ter capacidade de anticipar atrancos e oportunidades na formulación e aplicación de proxectos acollidos as políticas da UE para o desenvolvemento Eurorrexional.	saber facer	B2

Contidos

Tema

I. Modelos de estruturación social e territorial: axentes sociais, instrumentos, estratexias e prácticas na política comunitaria.	1. Categorías interpretativas dos procesos de relación social co territorio. 2. Os axentes sociais no espazo da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal. 3. Políticas de desenvolvemento territorial e prácticas sociais.
II. Modelos de desenvolvemento nas políticas e na cooperación territorial.	1. Da modernización a territorialización da economía na construción europea. 2. Evolución e consecuencias das políticas comunitarias. 3. Proveitos e conflitos territoriais.
III. Instrumentos financeiros comunitarios de apoio ó mundo rural.	1. Recoñecemento dos instrumentos financeiros destinados a Eurorrexión. 2. Incidencia do financiamento comunitario na cooperación e converxencia interrexional. 3. Desenvolvemento sustentábel: á procura doutras oportunidades para o desenvolvemento territorial.
IV. Instrumentos financeiros comunitarios de apoio á pesca. Actuacións transversais transfronteirizas e novas oportunidades.	1. Incidencia do financiamento comunitario na pesca. 2. Os modelos de cooperación: eixes urbanos e interiores 3. A filosofía dos programas INTERREG e as oportunidades dunha eurorrexión

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	15	0	15
Debates	1	0	1
Prácticas autónomas a través de TIC	31	31	62
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	10	11
Proxectos	1	60	61

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	No comezo da primeira das sesións presenciais farase unha presentación da materia (contidos, secuenciación, procedementos de seguemento, materias de referencia e avaliación). No tempo restante das sesións presenciais farase exposición de conceptos, propostas metodolóxicas, teorías, políticas, programas, normativas e exemplos claves na comprensión e emprego das Políticas Comunitarias de Desenvolvemento Territorial.
Debates	Aprendizaxe colaborativa nas clases presenciais por medio da exposición de ideas e argumentos e a súa discusión.
Prácticas autónomas a través de TIC	Acceso, lectura e reflexión sobre os diversos recursos habilitados na páxina de teledocencia, que desenvolven contidos da materia introducidos nas clases presenciais. Participación nos foros e debates suscitados polos docentes en torno os contidos e materiais facilitados a través da páxina de teledocencia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dun exercicio de comprensión, síntese, e reflexión crítica sobre textos que se ocupan das políticas de desenvolvemento na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.
Proxectos	Definir un proxecto (real ou hipotético) que solicitaría apoio económico por parte dunha Administración Pública dentro das liñas de accións definidas no Programa de Desenvolvemento Rural.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Nas sesións presenciais, tanto físicas como virtuais, os docentes estarán a disposición dos estudantes para resolver as cuestións que se podan suscitar no transcurso da docencia do módulo. Ferramenta nesta labor de tutoría será o emprego do foro da materia na páxina de teledocencia. A través do foro resolveranse as dúbidas e dificultades que se poidan atopar na comprensión dos contidos impartidos nas sesións presenciais, na lectura dos diversos materiais facilitados, a resolución dos exercicios, ou o proxecto. É dicir, preténdese un uso colaborativo do foro como espazo para compartir información, ideas e opinións.
Debates	Nas sesións presenciais, tanto físicas como virtuais, os docentes estarán a disposición dos estudantes para resolver as cuestións que se podan suscitar no transcurso da docencia do módulo. Ferramenta nesta labor de tutoría será o emprego do foro da materia na páxina de teledocencia. A través do foro resolveranse as dúbidas e dificultades que se poidan atopar na comprensión dos contidos impartidos nas sesións presenciais, na lectura dos diversos materiais facilitados, a resolución dos exercicios, ou o proxecto. É dicir, preténdese un uso colaborativo do foro como espazo para compartir información, ideas e opinións.

Prácticas autónomas a través de TIC	Nas sesións presenciais, tanto físicas como virtuais, os docentes estarán a disposición dos estudantes para resolver as cuestións que se podan suscitar no transcurso da docencia do módulo. Ferramenta nesta labor de tutoría será o emprego do foro da materia na páxina de teledocencia. A través do foro resolveranse as dúbidas e dificultades que se poidan atopar na comprensión dos contidos impartidos nas sesións presenciais, na lectura dos diversos materiais facilitados, a resolución dos exercicios, ou o proxecto. É dicir, preténdese un uso colaborativo do foro como espazo para compartir información, ideas e opinións.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Nas sesións presenciais, tanto físicas como virtuais, os docentes estarán a disposición dos estudantes para resolver as cuestións que se podan suscitar no transcurso da docencia do módulo. Ferramenta nesta labor de tutoría será o emprego do foro da materia na páxina de teledocencia. A través do foro resolveranse as dúbidas e dificultades que se poidan atopar na comprensión dos contidos impartidos nas sesións presenciais, na lectura dos diversos materiais facilitados, a resolución dos exercicios, ou o proxecto. É dicir, preténdese un uso colaborativo do foro como espazo para compartir información, ideas e opinións.
Proxectos	Nas sesións presenciais, tanto físicas como virtuais, os docentes estarán a disposición dos estudantes para resolver as cuestións que se podan suscitar no transcurso da docencia do módulo. Ferramenta nesta labor de tutoría será o emprego do foro da materia na páxina de teledocencia. A través do foro resolveranse as dúbidas e dificultades que se poidan atopar na comprensión dos contidos impartidos nas sesións presenciais, na lectura dos diversos materiais facilitados, a resolución dos exercicios, ou o proxecto. É dicir, preténdese un uso colaborativo do foro como espazo para compartir información, ideas e opinións.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Asistencia e participación activa no desenvolvemento das sesións teóricas presenciais	15
Debates	Asistencia e participación activa nos debates sobre estudos de casos.	5
Prácticas autónomas a través de TIC	Acceso y participación nos foros e debates suscitados polos docentes en torno os contidos e materiais facilitados a través da páxina de teledocencia.	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dun exercicio sobre textos das políticas de desenvolvemento na Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal.	25
Proxectos	Definición dun proxecto dentro das liñas de accións definidas no Programa de Desenvolvemento Rural.	45

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá emendar, corrixir ou completar os exercicios e/ou problemas propostos na primeira convocatoria e/ou realizar outros novos

Bibliografía. Fontes de información

- CAMARERO, L. (coor), **La población rural en España. De los desequilibrios a la sostenibilidad social**, Barcelona: Fundación La Caixa, 2009,
- CAMARERO, L.; GONZÁLEZ, M., **Los procesos recientes de transformación de las áreas rurales españolas: una lectura desde la reestructuración ampliada**, En: Sociología. Facultade de Letras UP, nº 15, 2005, pp. 95-123,
- COMISIÓN EUROPEA, **Invirtiendo en el futuro de Europa**, Luxemburgo: Oficina de Publicaciones de las Comunidades Europeas, 2010,
- CONSEJO INFORMAL DE COHESION, **Agenda Territorial de la Unión Europea 2020 Hacia una Europa integradora, inteligente y sostenible de regiones diversas**, 19 de mayo de 2011 en Gödöllő#337; (Hungría),
- GRANDÍO DOPICO, A. (ed.), **Ordenación de los espacios litorales en Galicia**, A Coruña: Netbiblo, 2005,
- LAGE PICOS, X.A., **Bosque, sociedad y cultura forestal en Galicia**, Santiago de Compostela: Serv. Public. Univ. de Vigo □ Consell. Medio Ambiente (Xunta de Galicia), 20,
- MARQUES DA CUNHA, A., **A Política Agrícola Comum e o Futuro do Mundo Rural.**, Lisboa: Plátano Edições Técnicas, 2000.,
- PARDELLAS, X. (dir.), **Turismo de interior en áreas fronterizas: recursos e ofertas.**, Vigo: Univ. Vigo, Servizo de Publicacións, 2007,
- PARDELLAS, X. (dir.), **Plan de infraestructuras do Eixo Atlántico = Plano de infra-estruturas do Eixo Atlântico.**, Pontevedra: Diputación Provincial de Pontevedra, Serv. Public., 2000,
- SIMÓN FERNÁNDEZ, X.; PRADO ORBÁN, X. (eds.), **Cultura tradicional e desenvolvemento rural.**, Santiago de Compostela: Xunta de Galicia; Vigo: Univ. Vigo, 2006,
- SIMÓN FERNÁNDEZ, X., **Economía ecológica, agroecología y desarrollo rural sostenible**□, En: Agricultura y sociedad, nº 77, 1995; pp. 199-235,
- SOUTO, XM et al., **Segundos Estudios Estratéxicos do Eixo Atlántico**, Eixo Atlántico, 2005,
- TRABADA CRENDE, Elías (dir.), **Estudio sociolóxico sobre o territorio rural de Galicia.**, Santiago de Compostela: Caritas-Fundación Foessa, 2007.,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Políticas Comunitarias de Educación, Formación e Cultura**

Materia	Políticas Comunitarias de Educación, Formación e Cultura			
Código	V03M018V01205			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Pereira Marques, Ana Paula			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha Unidade Curricular Opcional que articula as temáticas da educación, o traballo, a ciencia e a cultura, o que permite encadrar cientificamente os principais desafíos nas políticas comunitarias correspondentes.			

Competencias de titulación

Código				
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013			
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas			
A3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados, no caso que nos ocupa técnicos e autoridades comunitarias, dos gobernos portugués e español e dos gobernos autonómicos e locais, amén da CCDR-N.; así mesmo, deberán demostrar esa mesma capacidade con públicos non especializados, no caso que nos ocupa poden ser xestores e autoridades locais e medios de comunicación, por exemplo			
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo			
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas			
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas			
B3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados			
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para adquirir unha sólida formación nas principais correntes teóricas no terreo da educación, a formación e a cultura	saber	A1 A3 A4 B2 B3

Capacidade para a comprensión crítica dos conceptos e problemáticas tendo en conta a saber súa transposición a análise de situacións concretas	A2 A3 A4 B1 B4
Habilidade para identificar os diferentes públicos da educación, a formación e a cultura saber facer e analizar as políticas comunitarias nesta materia.	A1 A3 A4 B2 B3

Contidos

Tema	
1. Procesos de transformación das economías e sociedades contemporáneas	- Globalización e competitividade na "Sociedade do Coñecemento" - TICs, innovación organizacional e flexibilidade laboral - Dilemas laborais e educativos: desemprego, precariedade e info-exclusión.
2. Educación e formación como motor esencial da Estratexia de Lisboa	- Competencias técnico-científicas e transversais - Formación e Aprendizaxe ao longo da vida
3. A ciencia como cultura	- O lugar da cultura científica na cultura Europea - Procesos de comprensión pública da ciencia no espazo Europeo
4. Políticas internacionais de innovación e do coñecemento	- A ciencia e a tecnoloxía como vector de educación e desenvolvemento humano - Áreas e actores da innovación: desigualdades e diferenciacións a unha escala internacional.
5. A cultura e o desenvolvemento socio-económico	- Dimensións e modos de análise da cultura - Aplicacións, límites e potencialidades
6. Programas europeos para a cultura	- Cultura 2007 - Outros Programas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	50	76
Sesión maxistral	26	30	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	16	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados coa temática da materia.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da asignatura

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado recibirá as orientacións precisas para poder resolver con proveito os problemas e exercicios propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos, coas orientacións necesarias.	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá enmendar, completar ou modificar os exercicios e/ou problemas propostos na primeira ou realizar outros novos.

Bibliografía. Fontes de información

Castillo, J.J. (ed.), **El Trabajo del Futuro**, Editorial Complutense, Madrid,

Castells, M.; Esping-Andersen, G., **La transformación del trabajo**, La factoria cultural, Madrid,

Sorensen, K., Robin W, (orgs.), **Shaping Technology, Guiding Policy: Concepts, Spaces and Tools**, Cheltenham, Edward Elgar,

Inglehart, R., **Islam, gender, culture and democracy: findings from the world values survey and the European values survey**, Whitby: De Sitter Publications,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Política Marítima Europea				
Materia	Política Marítima Europea			
Código	V03M018V01206			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Passos Palmeira, Jose Antonio			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise das características da política marítima en Europa e na Unión Europea.			

Competencias de titulación

Código	
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas
A3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados, no caso que nos ocupa técnicos e autoridades comunitarias, dos gobernos portugués e español e dos gobernos autonómicos e locais, amén da CCDR-N.; así mesmo, deberán demostrar esa mesma capacidade con públicos non especializados, no caso que nos ocupa poden ser xestores e autoridades locais e medios de comunicación, por exemplo
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas
B3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para analizar o potencial estratéxico do mar	saber	A2 A3 A4 B1 B4

Capacidade para avaliar as implicacións dunha política marítima europea	saber	A1 A3 A4 B2 B3
Habilidade para analizar a gobernanza marítima europea e global.	saber facer	A1 A3 A4 B1 B4

Contidos

Tema

1. Potencial estratéxico do Mar	- Recursos do Mar - Zona Económica Exclusiva - Estados costeiros e organizacións marítimas internacionais
2. Política Marítima Europea	- Economía do Mar - Seguridade marítima - Desenvolvemento de rexións costeiras
3. A Unión Europea como actor global	- Xeopolítica da Unión Europea - Alianza Atlántica e Unión para o Mediterráneo - Gobernanza marítima

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	26	30	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	50	76
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	16	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados coa temática da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado recibirá as orientacións precisas para poder resolver con proveito os problemas e exercicios propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos, coas orientacións necesarias.	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá enmendar, completar ou modificar os exercicios e/ou problemas propostos na primeira ou realizar outros novos.

Bibliografía. Fontes de información

Gomes, M.J., **Leis Marítimas**, Livraria Almedina, Coimbra,
Jonsson, Ch.; Tagil, S.; Tornquist, G., **Organizing European Space**, Sage, London,
Ribeiro, M., **A Zona Económica Exclusiva**, ISCSP, Lisboa,
Comissão Europeia, **Livro Verde** □ **Para uma futura política marítima da União: Uma visão europeia para os oceanos e os mares**,

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Espazos de Liberdades e Políticas de Competencia				
Materia	Espazos de Liberdades e Políticas de Competencia			
Código	V03M018V01208			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa Dereito privado Dereito público Dpto. Externo Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Carballo Piñeiro, Laura			
Profesorado	Carballo Piñeiro, Laura Fernández Carballo-Calero, Pablo Ignacio González Ventín, M ^a Teresa Lopez Viso, Monica Seoane Perez, Emilia Torres Pérez, Francisco José Valeije Alvarez, Maria Inmaculada			
Correo-e	laura.carballo@usc.es			
Web				
Descrición xeral	A materia persigue proporcionar coñecementos sobre o espazo de liberdade, seguridade e xustiza, previsto no Título IV do TCE, con particular referencia ao mercado de traballo e aos instrumentos xurídicos desenvolvidos para garantir o espazo comunitario, e á política de competencia, explicando o Dereito comunitario en materia de defensa da competencia e de competencia desleal (arts. 81 e ss. TCE).			

Competencias de titulación

Código	
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ser capaz de identificar os problemas obxecto das normas derivadas da competencia comunitaria	saber facer	A1 A4 B4

Ser capaz de analizar en termos xurídicos os problemas que se plantexan neste ámbito. saber facer		A1 A4 B1 B4
Ter capacidade para aprender cales son as ferramentas dispostas póla Unión Europea para enlazar mercados de traballo dos distintos estados membro.	saber	A1 B1 B4
Ter capacidade para acadar unha visión ampla sobre a regulación do Dereito da competencia no ámbito comunitario.	saber	A1 A4 B1 B4
Ser capaz de coñecer as dimensións básicas da axenda social europea.	saber	A1 A4 B1 B4
Ter capacidade para achegarse, tanto desde a compoñente teórica como práctica de resolución de casos, a aqueles aspectos que atinxen á mobilidade europea e transfronteiriza no marco do EURES e do EURES Transfronteirizo Galicia-Norte de Portugal.	saber facer	A1 A2 B2 B4
Saber empregar o CV Europass, como modelo comunitario único que presenta con transparencia as cualificacións e as competencias de traballadoras/es en Europa.	saber facer	A1 A2 A4 B2

Contidos

Tema		
1. As bases xurídicas para o establecemento dun espazo xurídico europeo	- A cooperación xurídica internacional no espazo comunitario. - O artigo 81 TFUE. A. A dimensión espacial da normativa comunitaria. B. A vinculación funcional. - O espazo de liberdade, seguridade e xustiza no Tratado de Lisboa.	
2. A cooperación xurídica europea	- Desenvolvemento da política migratoria. - O nacemento de Eurojust. - A rede xudiciaria europea.	
3. Regulación comunitaria das situacións privadas internacionais	- Competencia xudicial internacional e recoñecemento e execución de decisións estranxeiras. - O problema da lei aplicable. - A protección da parte débil en relacións contractuais específicas: consumo e traballo.	
4. Asistencia xurídica internacional	- Asistencia xudicial internacional: concepto e rexímenes. - Notificación e traslado de documentos xudiciais. - Obtención de probas no extranxeiro.	
5. Execución sen exequátur	- A creación dun título executivo europeo. A. Antecedentes e criterios de política lexislativa. B. O proceso monitorio europeo. - O Título executivo europeo.	
6. A execución forzosa internacional	- Principios básicos da execución internacional. - Especial referencia ao embargo internacional de créditos. - A execución concursal internacional.	
7. Bases do Espazo de liberdade, seguridade e xustiza	Antecedentes ao "Establecemento dun espazo de liberdade, seguridade e xustiza" da Unión Europea. - Implicacións do Tratado de Lisboa (2007) na cooperación xudicial europea en materia penal.	
8. Funcionamento do sistema penal europeo: Ámbitos competenciais, normativos e institucionais diferentes	- Armonización: aproximación da lexislación penal dos Estados Membros. Directivas e proceso de transposición ao ordenamento xurídico interno. - Ámbitos: delitos transfronteirizos e delincuencia organizada	
9. A cooperación xudicial e policial: normas de organización, funcionamento e actores	- Cooperación xudicial "horizontal": Recoñecemento mutuo de resolucións xudiciais. Principios. Normativa española que adopta a lexislación europea: Lei Orgánica da Orde de detención e entrega europea. Lei 4/2010, de 10 de marzo, para a execución na Unión Europea de resolucións xudiciais de comiso. - Outras modalidades de cooperación e asistencia xudicial: O Convenio de Asistencia xudicial penal de 29 de maio de 2000. - Instrumentos orgánicos de coordinación xudicial: EUROJUST - Cooperación policial horizontal: EUROPOL - A protección dos intereses financeiros da Unión Europea: modalidades de fraude aos intereses financeiros da Unión Europea: sancións e competencia dos Estados Membros. Oficina Europea de loita contra a fraude (OLAF)	

10. Competencia desleal e publicidade na UE	- Libre circulación de mercadorías. - Competencia Desleal. - Relación entre ambas. - Xurisprudencia do TJCE. - Conclusións.
11. Dereito comunitario da competencia	- Introducción. A. Obxectivos xerais Tratado CE. B. Normativa sobre competencia no Tratado. C) Características do Dereito Comunitario da Competencia. - Normas de aplicación a empresas. A. Prohibición de prácticas colusorias. B. Prohibición de abuso de posición de dominio. - Poderes da Comisión Europea e regras de procedemento. - Normas de aplicación a Estados. A. O réxime aplicable ás axudas públicas. B. Poderes da Comisión ao respecto. - Poderes públicos e liberdade de competencia. A. Breve referencia ao artigo 86. - Relacións entre Dereito nacional e comunitario da competencia. A. Teorías de aplicación. B. Efecto da aplicación da teoría da "dupla barreira".
12. A rede EURES (EUROpean Employment and Services) e o EURES Transfronteirizo Galicia e Norte de Portugal.	- Libre circulación. - Creación, obxectivos, composición e funcionamento da rede EURES. - Os EURES Transfronteirizos. - O EURES Transfronteirizo Galicia-Norte de Portugal. - Vivir en Galicia, traballar en Portugal. - Vivir en Portugal, traballar en Galicia. - Europass: Marco comunitario para a transparencia das cualificacións e das competencias.
13. Evolución da política social europea.	- Introducción: os Estados do Benestar e a política social comunitaria. - Ciclo histórico da política social europea
14. A axenda social europea: a política de cohesión económica e social	- A política de cohesión económica e social comunitaria. - Principais cambios da nova política de cohesión. Especial referencia ao Fondo Social Europeo e a súa aplicación en Galicia.
15. Outros sectores da política social comunitaria	- A axenda social europea: emprego, exclusión social e igualdade de oportunidades (o mainstreaming de xénero).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas autónomas a través de TIC	30	70	100
Sesión maxistral	16	20	36
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	12	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	Resolución de exercicios a través das TIC
Sesión maxistral	Exposición do programa da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	O alumnado verá resoltas as dúbidas e recibirá instrucións para a resolución dos exercicios propostos

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas autónomas a través de TIC	Resolución dos exercicios propostos a través das TIC	70%
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dos exercicios propostos	30%

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a primeira convocatoria, o estudante deberá realizar un traballo de investigación, para o cal poderá escoller tema entre os propostos polos profesores. En función do tema, asignarase profesor que tutelará o devandito traballo e, finalmente, cualificará ao alumno

Na segunda convocatoria o alumnado deberá entregar, emendar ou completar os exercicios propostos na primeira ou

Bibliografía. Fontes de información

Morata, F. (Ed.), **Políticas Públicas en la Unión Europea**, Barcelona, Ariel, 2000,

A. Fernández Pérez, **Manifestaciones de la gestión de los flujos migratorios en la Unión Europea**, La Ley, núm. 6222, 31.3.2006,

J. C. Fernández Rozas, **El espacio de libertad, seguridad y justicia consolidado por la Constitución europea**, La Ley. Unión Europea, núm. 6097, 30.9.2004.,

ALONSO SOTO, R., **“Derecho de la Competencia. Introducción y Derecho Comunitario”**, AA.VV (Dirs. R. Uría, A. Menéndez) Curso de Derecho Mercantil, Tomo I, Thomson-Civitas, 2ª edic. 200,

GARCÍA PÉREZ, R., **Libre circulación de mercancías y competencia desleal en la UE**, Marcial Pons, Madrid, 2005,

Recomendacións

Outros comentarios

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

1. O ESPAZO DE LIBERDADE, SEGURIDADE E XUSTIZA.

COOPERACIÓN XURÍDICA EN MATERIA CIVIL

A. L. CALVO CARAVACA y otros: Comentario al Convenio de Bruselas relativo a la competencia judicial internacional y a la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil, Madrid, 1994, pp. 267 318.

V. CUARTERO RUBIO: **Viajes combinados internacionales y responsabilidad contractual de las agencias de viajes: una aproximación conflictual**, R.E.D.I., vol. XLVII, pp. 81 118. Id.: **Arts. 3, 4.2º, disp. ad. 1ª. 3 y 6**, Comentarios a la Ley de Condiciones Generales de la Contratación, Navarra, Aranzadi, 1999, pp. 93 110, 129 138, 795 815 y 1273 1288.

N. DOWNES PEIRÚ: Los contratos internacionales de **Timesharing**, Madrid, Eurolex, 1998.

C. ESPLUGUES MOTA: **Noción de consumidor. Delimitación de la misma en el art. 13 del Convenio de Bruselas de 1968 sobre competencia judicial internacional, reconocimiento y ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil**, Comunidad Europea Aranzadi, 1993, pp. 961 965.

C. ESPLUGUES MOTA y G. PALAO MORENO: **Las Comunidades Europeas y la protección de los consumidores**, R.G.D., 1993, pp. 6760 6785.

F. ESTEBAN DE LA ROSA: La protección de los consumidores en el mercado interior europeo, Granada, Comares, 2003.

R. ARENAS GARCÍA: **Fundamento, condiciones y procedimiento de la asistencia judicial internacional**, Cooperación jurídica internacional, Madrid, Colección Escuela Diplomática, nº. 5, 2001, pp. 69-124.

A. BORRÁS RODRÍGUEZ: **El papel de la autoridad central en los Convenios de La Haya y España**, R.E.D.I., 1993, vol. XLV, pp. 63 79.

J. C. FERNÁNDEZ ROZAS: **La cooperación judicial en los Convenios de La Haya de Derecho internacional privado**, R.E.D.I., vol. XLV, 1993 I, pp. 81 100. Id.: **Notificaciones en el extranjero: experiencias en los procesos de integración y en las relaciones entre México y España**, Revista Mexicana de Derecho Internacional Privado, núm. 7, 1999, pp. 45 75.

P. JIMÉNEZ BLANCO: **Cooperación internacional en la práctica de pruebas y adopción de medidas cautelares en los derechos de propiedad intelectual**, AEDIPr, t. 0, 2000, pp. 285 297;

N. MARCHAL ESCALONA: **Garantías procesales y notificación internacional**, Granada, Comares, 2001. Id. **El nuevo régimen de la notificación en el espacio judicial europeo**, Granada, Comares, 2002. Id.: **La notificación de actos judiciales en el espacio judicial europeo: el Reglamento 1348/2000**, La cooperación judicial en materia civil y la unificación del Derecho privado en Europa, Madrid, Dykinson. 2003, pp. 131-150.

M. A. MICHINEL ÁLVAREZ: **Problemas de Derecho internacional privado en la notificación de decisiones de embargo de créditos**, AEDIPr, t. 0, 2000, pp. 323 335. Id.: **Los tratados bilaterales concertados por España sobre asistencia judicial internacional**, Anales de la Facultad de Derecho. Universidad de La Laguna, núm. 18, 2001, vol. I, pp. 155-176.

M. REQUEJO ISIDRO: **Punitive damages y su notificación en el contexto del Convenio de La Haya de 15 de octubre de 1965**, R.E.D.I., 1996 II, pp. 71 97. Id.: **Antisuit injunctions y su notificación (en el contexto del Convenio de La Haya de 15 de noviembre de 1965)**, AEDIPr, t. 0, 2000, pp. 421 432. Id.: **Proceso en el extranjero y medidas antiproceso (antisuit injunctions)**, Santiago de Compostela, 2000.

COOPERACIÓN XURÍDICA EN MATERIA PENAL

ARROYO ZAPATERO, L., NIETO MARTÍN, A.: **El derecho penal de la Unión Europea: situación actual y perspectivas de futuro**. Universidad Castilla La Mancha, 2007.

ARROYO ZAPATERO, L., NIETO MARTÍN, A.: **Código de derecho penal Europeo e internacional**. Universidad de Castilla- La

2. POLÍTICA DA COMPETENCIA.

A. COMPETENCIA DESLEAL E PUBLICIDADE NA UE.

FERNÁNDEZ NOVOA, C., [La venta con regalo desde la perspectiva del mercado común. Comentario a la Sentencia del Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas de 15 de diciembre de 1982: caso 286/81, Oosthoek, Actas de Derecho Industrial, 1983, pp. 229-239.

A. DAUSES, [La prohibición de las medidas de efecto equivalente a las restricciones cuantitativas a la luz de la jurisprudencia del Tribunal Europeo de Justicia], Gaceta Jurídica de la Competencia, D-22, octubre de 1994, p. 269-311.

JOLIET, R., [La libre circulación de mercancías: la sentencia Keck y Mithouard y las nuevas orientaciones de la jurisprudencia], Gaceta Jurídica de la Competencia, D-23, abril de 1995, pp. 8-38.

B. DEREITO COMUNITARIO DA COMPETENCIA.

GARCÍA CACHAFEIRO, F, Derecho de la competencia y actividad bancaria, La Ley, 2003, pp. 37-94.

ALONSO SOTO, R, Derecho de la Competencia. [Introducción y Derecho Comunitario], en AA.VV (Dir. R. Uría, A. Menéndez) Curso de Derecho Mercantil, Tomo I, Thomson-Civitas, 2ª edic. 2007, pp. 277-295.

BERENGUER FUSTER, L., [Las conductas abusivas de una posición de dominio], AA.VV., Derecho de la Competencia Europeo y Español, Dykinson, 1999, pp. 83-97

CALVO CARAVACA, A.L.-CANEDO ARRILLAGA, Mª.P., [Casos escogidos de derecho antitrust europeo], Estudios Deusto, Revista Universidad de Deusto, Vol. 55, nº 1, 2007. Recurso electrónico disponible en: [www.transnational.deusto.es/publications/antitrust/56-1%20\(2008\)%20Antitrust%20.pdf](http://www.transnational.deusto.es/publications/antitrust/56-1%20(2008)%20Antitrust%20.pdf)

CREUS, A., (Director) Código de Derecho de la Competencia, La Ley, Edición 2006, pp. 399-427.

GARCÍA CACHAFEIRO, F, Derecho de la competencia y actividad bancaria, La Ley, 2003, pp. 37-94.

COSTAS COMESAÑA, J., Los cárteles de crisis: crisis económica y defensa de la competencia, Marcial Pons, 1997.

HINOJOSA MARTÍNEZ, L., [Los precios predatorios y del derecho europeo de la competencia: comentario a la STJC 3/07/1991 AZKO-Comisión], Revista de Derecho Comunitario europeo, Recurso electrónico disponible en: <http://revistas.cepc.es/revistas.aspx?IDR=4>

VELASCO SAN PEDRO, L. A.-QUIJANO GONZÁLEZ, J., [La política de la competencia en la Unión Europea: Disposiciones aplicables a empresas y Política de ayudas otorgadas por los Estados], en AA.VV., Políticas Comunitarias. Bases jurídicas., pp. 177-233.

Nota: Para a actividade proposta, comunicarse a oportuna documentación e bibliografía específica.

4. A POLÍTICA SOCIAL COMUNITARIA.

Campillo Poza, I.: [La ciudadanía social. Perspectivas y propuestas feministas] en VII Congreso Español de Ciencia Política y de la Administración: Democracia y Buen Gobierno. Madrid, 2005, pp. 15-22. Disponible en: [http://aecpa.es/congreso_07/archivos/area6/GT-22/CAMPILLO-POZA-Ines\(UCM\).pdf](http://aecpa.es/congreso_07/archivos/area6/GT-22/CAMPILLO-POZA-Ines(UCM).pdf)

Diamond, P. y Otros: Un modelo social para Europa. La agenda de Hampton Court. Valencia, Universitat de València, 2008.

ENRED. Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres en el próximo periodo de programación del Fondo Social Europeo (2007 - 2013). Ministerio del Trabajo y Asunto Sociales [Comisión Europea, 2006. Disponible en <http://www.mtas.es/mujer/politicas/Guia%20igualdad%202013.pdf>

Etxezarreta, M. A evolución (perversa) da política social da Unión Europea. Santiago de Compostela, Fundación Galiza Sempre, 2009.

Eurobask. El modelo social europeo frente a la globalización. Bilbao, Eurobask, 2005.

Gago, M.: [Política social de la Unión Europea], en Revista de Estudios Políticos, 95, pp. 261-270, 1997.

López Viso, M. [Políticas de igualdad: Galicia en la gobernanza europea], en Revista de Pensamento do Eixo Atlántico, 8, pp. 59-77, 2005.

López Viso, M.: [Una perspectiva social del Tratado que establece una Constitución para Europa] en Revista de Estudios

Políticos, n. 130, 2005, pp. 225-243.

Morata, F. (Ed.): Políticas Públicas en la Unión Europea. Barcelona, Ariel, 2000 (capítulo 5)

Morata, F.: "El proyecto de constitución europea: el reto de la gobernanza global" en Conferencia Internacional Democracia, Gobernanza y Bienestar en las Sociedades Globales, Institut Internacional de Governabilitat de Catalunya, 2003.

Petschen, S.: "El Mandato para el Tratado de Reforma: la consolidación definitiva de la Europa del establishment político de los Estados" en Análisis del Real Instituto Elcano, nº 95, Madrid 2007

RECURSOS EN INTERNET

1. O ESPAZO DE LIBERDADE, SEGURIDADE E XUSTIZA.

www.europea.ue

www.dolceta.eu

ec.europa.eu/solvit/site/index_es.htm

2. POLÍTICA DA COMPETENCIA

A. COMPETENCIA DESLEAL E PUBLICIDADE NA UE.

<http://www.usc.es/cde/>

B. DEREITO COMUNITARIO DA COMPETENCIA.

<http://www.usc.es/cde/>

http://europa.eu/pol/comp/index_es.htm

http://ec.europa.eu/comm/competition/publications/art8586_es.pdf

<http://curia.europa.eu/es/transitpage.htm>

<http://eur-lex.europa.eu/es/index.htm>

3. A REDE EURES (EUROPEAN EMPLOYMENT AND SERVICES) E O EURES TRANSFRONTEIRIZO GALICIA E NORTE DE PORTUGAL.

<http://eures.europa.eu>

<http://www.eures-norteportugal-galicia.org>

<http://www.uvigo.es/guiasaidasprofesionais>

<http://www.edu.xunta.es/ftpserversportal/DXPL/revistagalega>

4. A POLÍTICA SOCIAL COMUNITARIA.

The Network for European Social Policy Analysis. <http://www.espanet.org/>

Red Española de Política Social (REPS) <http://espanet-spain.net/>

Dirección General de Empleo, Asuntos Sociales e Inclusión de la Comisión Europea.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=es&catId=656>

Social Europe en Facebook: <http://www.facebook.com/socialeurope>

Biblioteca electrónica de la Dirección General de Empleo, Asuntos Sociales e Inclusión de la Comisión Europea.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=es&catId=22>

Igualdad entre hombres y mujeres en la UE.

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy/equality_between_men_and_women/index_es.htm

La entrevista: Jean-Louis Cottigny sobre la Europa social

<http://www.europarl.europa.eu/es/player.aspx?pid=4ba456e6-bb35-4fb9-8338-3f075dbd6174>

Europartv: En portada: Revisión por la política de cohesión

<http://www.europarl.europa.eu/en/player.aspx?pid=c850e7e9-c35e-4446-9dbe-2182593f4de7>

Eurostat. Oficina Estadística de las Comunidades Europeas. En alemán, inglés y francés.

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Desenvolvemento e Globalización				
Materia	Desenvolvemento e Globalización			
Código	V03M018V01209			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Barbosa de Almeida Felizes, Joel Augusto Dominguez Castro, Luis			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A Unidade Curricular de Desenvolvemento e Globalización, tendo como referencial teórico de partida o campo da Socioloxía do Desenvolvemento procura, nun primeiro momento, fornecer unha visión xeral das transformacións das sociedades (sobretudo) contemporáneas, dando particular énfase às diverxencias patentes na interpretación do sentido desas transformacións. Correlativamente a aquelas cuestións, imponse a análise dalgunhas das respostas que as administracións públicas (e outras entidades) teñen procurado dar a estes problemas, sexa ao nivel da articulación entre políticas e axentes a escala internacional, nacional, rexional e local, sexa no ámbito dalgunhas medidas concretas de planeamento e desenvolvemento, como as que decorren da necesidade de intervir a favor da melloría do ambiente e da utilización regrada dos recursos naturais ou as que procuran intervir no campo do urbanismo ou do espazo rural.			
Competencias de titulación				
Código				
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013			
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas			
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas			
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas			
Competencias de materia				
Resultados previstos na materia		Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Comprender a realidade social, económica, administrativa e cultural da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal		saber Saber estar / ser	A1 B1	
Demostrar competencias metodolóxicas de análise e de intervención no marco das políticas comunitarias e da cooperación territorial (e.g. axendas, actores, directrices);		saber facer	A2 B2	
Adquirir capacidades de diagnóstico e intervención no ámbito do planeamento, da monitorización ambiental e da implicación dos axentes en políticas de desenvolvemento.		saber facer	A2 B2	
Comprender a complexidade dos procesos da globalización, sobretudo na vertente da sustentabilidade dos modelos de desenvolvemento dominantes		saber	A1	
Contidos				
Tema				

1. O desenvolvemento, o territorio e a globalización: retrospectiva histórica, cuestións centrais e metodoloxías de análise	- En torno dos conceptos: o territorio como espazo politicamente construído; o renovado debate en torno do desenvolvemento no contexto da globalización; unha nova consciencia: o desenvolvemento sustentable. - O desenvolvemento e as súas diferentes abordaxes (a teoría da modernización como perspectiva ortodoxa do desenvolvemento; a teoría estruturalista e a necesidade dunha análise histórico-estrutural das economías dos países en desenvolvemento; a teoría neomarxista e a visión do subdesenvolvemento como un elemento central no propio funcionamento do sistema capitalista; a teoría neoliberal e a aposta polo mercado como axente central do desenvolvemento; as teorías alternativas e a perspectiva da erradicación da pobreza como esencial para o desenvolvemento; a adopción dun concepto multidimensional de desenvolvemento).
2. O desenvolvemento visto a partir das dinámicas locais	- O paradigma teórico territorialista. - O planeamento e o ordenamento do territorio desde a óptica das institucións e dos axentes implicados. - O contexto de actuación dos diferentes poderes (central, rexional, local e poderes difusos). A (deficiente?) articulación entre os planos locais e os planos rexionais e nacionais de desenvolvemento: o caso portugués a debate. - Algúns exemplos das tentativas de promoción do desenvolvemento en territorios deprimidos: as apostas polas economías locais, polo patrimonio, pola paisaxe e polo turismo.
3. A sustentabilidade dos modelos dominantes de desenvolvemento	- A causa ecoloxista: xénese dun novo movemento social. Os problemas ambientais, as alteracións climáticas e as ameazas à biodiversidade. As estratexias de acción desde a década de 1970. - As variantes da idea de sustentabilidade: da manutención suavizada do modelo capitalista às propostas máis radicais. - A tentativa de aplicación de novos indicadores para dar conta do problema da degradación do "capital natural": como ir alén da utilización do PIB?
4. As dinámicas, os conceptos e os indicadores da globalización	- Globalizacións na esfera económica, política e cultural. - Escenarios da globalización: do debate acerca da súa xénese ao debate acerca do seu futuro. - O desenvolvemento local e rexional no marco da globalización: que modelos, que perspectivas?

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	50	76
Sesión maxistral	26	30	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	16	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados coa temática da materia.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado recibirá as orientacións precisas para poder resolver con proveito os problemas e exercicios propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos, coas orientacións necesarias.	60%
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos.	40%

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá emendar, completar ou modificar os exercicios e/ou problemas propostos na primeira ou realizar outros novos.

Bibliografía. Fontes de información

FERRERO, Gabriel, **De los proyectos de cooperación a los procesos de desarrollo**, Universidad Politécnica de Valencia: Doctorado. 2003.,

JONES, Phillip, **Education, Poverty and the World Bank**, Sense Publishers: Rotterdam. 2006.,

MARQUES, Teresa Sá, **Portugal na transição do século: Retratos e dinâmicas territoriais**, Afrontamento: Porto. 2005.,

SANTOS, Boaventura de Sousa (coord.), **Globalização. Fatalidade ou Utopia?**, Afrontamento: Porto. 2001.,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas Comunitarias de Desenvolvemento da Estratexia de Lisboa (I+D, PME e ambiente)				
Materia	Políticas Comunitarias de Desenvolvemento da Estratexia de Lisboa (I+D, PME e ambiente)			
Código	V03M018V01210			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Economía aplicada Xeociencias mariñas e ordenación do territorio			
Coordinador/a	Mendez Martinez, Gonzalo			
Profesorado	Labandeira Villot, Francisco Javier Mendez Martinez, Gonzalo Moreira González, Anxo			
Correo-e	mendez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A estratexia de Lisboa fundamenta a súa razón de ser no desenvolvemento de políticas que sitúen a Europa ao mesmo nivel ou un grao por diante dos seus principais competidores (EE.UU, Xapón,...) en materia de I+D+I e desenvolvemento sostible. Polo tanto, é imprescindible o coñecemento das políticas de I+D, PEMes e de medioambiente e as posibilidades que brindan á cooperación internacional.			
Competencias de titulación				
Código				
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013			
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas			
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo			
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas			
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas			
Competencias de materia				
Resultados previstos na materia			Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Saber contextualizar a importancia das políticas de I+D e as PEMES			saber	A1 B1
Ter capacidade para entender o necesario grao de complementariedade entre as políticas públicas de I+D multinivel			saber facer	A4 B2
Ser capaz de resolver problemas en contextos multidisciplinares			saber facer	A2 B2
Contidos				
Tema				

1. As estruturas públicas e privadas de I+D na eurorrexión	-Ciencia, tecnoloxía e innovación en Europa e na eurorrexión -Comparación Europa- Xapón/EE.UU. -O punto de vista da economía -As plataformas tecnolóxicas
2. O VII Programa Marco	-Estrutura e contidos -Posibilidades de financiamento
3. Políticas comunitarias específicas de I+D	-Política de I+D e políticas de cohesión -Instrumentos: Programa Marco, Programa CIP e Fondos de Cooperación Territorial
4. Actuación internacional en materia de protección ambiental	-Actuación internacional en materia de protección ambiental -Principais acordos e convenios internacionais
5. A protección ambiental no ámbito comunitario	-A protección ambiental no ámbito comunitario: transcendencia á política nacional dos países membros -Liñas de acción ambiental
6. Dereito comunitario en materia de medio ambiente	-Dereito comunitario en materia de medio ambiente: principios e evolución -Principais directivas comunitarias en materia de medio ambiente
7. Regulamentación sectorial comunitaria en materia de ambiente	-Regulamentación sectorial comunitaria en materia de ambiente -Principais regulamentos sectoriais
8. Efeitos ambientais, económicos e distributivos das políticas ambientais comunitarias	-Efeitos ambientais das políticas ambientais comunitarias -Efeitos económicos das políticas ambientais comunitarias -Efeitos distributivos das políticas ambientais comunitarias

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas autónomas a través de TIC	32	50	82
Foros de discusión	10	28	38
Sesión maxistral	16	0	16
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	12	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	Poderanse formular casos supostos ou presentar casos reais, para os que se facilitara á información necesaria para unha correcta análise, proposición de métodos de aproximación á solución e oferta de aplicacións telemáticas para a resolución. O alumno deberá empregar tales instrumentos e presentar resultados.
Foros de discusión	O profesorado presentará nos foros temas centrais do módulo para o seu debate. Entregará previamente documentación, ou referencias para a súa obtención, co fin de facilitar a preparación do debate. Os alumnos deberán participar activamente nos foros que se habiliten.
Sesión maxistral	Os profesores presentarán nas sesións maxistrais os temas centrais das materias. Acompañarán as sesións maxistrais co material gráfico visual e documentación precisos para unha correcta impartición e seguimento.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	O profesorado atenderá as consultas dos alumnos relacionadas coa materia que se presenten ou formulen nas prácticas a través de TIC ou nos foros de discusión. Esta atención deberá ter a finalidade de orientalo e conducilo á adquisición do coñecemento así como para motivalo no proceso de aprendizaxe. Se ben esta actividade pódese desenvolver de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho), será preferente o uso da plataforma de teledocencia ou do correo electrónico, dentro da modulación propia das actividades asociadas ás TIC
Foros de discusión	O profesorado atenderá as consultas dos alumnos relacionadas coa materia que se presenten ou formulen nas prácticas a través de TIC ou nos foros de discusión. Esta atención deberá ter a finalidade de orientalo e conducilo á adquisición do coñecemento así como para motivalo no proceso de aprendizaxe. Se ben esta actividade pódese desenvolver de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho), será preferente o uso da plataforma de teledocencia ou do correo electrónico, dentro da modulación propia das actividades asociadas ás TIC

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas autónomas a través de TIC	Elaboración dun traballo tutelado individual ou en pequenos equipos	50

Foros de discusión	Participación nas clases presenciales teóricas e prácticas e nos foros	0
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba escrita (exame test, exame estudio de caso...)	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

<p>Os alumnos que deban acudir á segunda convocatoria deberán atender ás recomendacións dos profesores respecto dos temas ou cuestións nas que amosaron maior deficiencia co fin de obter a axeitada nivelación</p>

Bibliografía. Fontes de información

Labandeira, X., León, C. e Vázquez, MX, **Economía Ambiental**, Madrid, Pearson Educación,

Vence, Xavier (coord.), **Crecimiento y políticas de innovación: nuevas tendencias y experiencias comparadas**, Pirámide,

Molero, Eva e Díaz Acedo, Carlos, **Guía Práctica de gestión de proyectos europeos**, Centro de Innovación y Desarrollo Empresarial (CIDEM),

Agencia Europea de Medio Ambiente, **Integración de la política ambiental en Europa : situación actual y marco de evaluación**, Madrid, Ministerio de Medio Ambiente,

Vercher Noguera, Antonio (dir.), **El Derecho europeo medioambiental: estado actual de la transposición del derecho comunitario al ordenamiento jurídico**, Madrid, Consejo General del Poder Judicial, Escuela Judicial,

Unión Europea, <http://cordis.europa.eu/es/home.html>,

Unión Europea, <http://local.es.eea.europa.eu/>,

Xavier Labandeira, <http://webs.uvigo.es/xavier>,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas de Cidadanía e Migracións en Europa				
Materia	Políticas de Cidadanía e Migracións en Europa			
Código	V03M018V01211			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Estrada Carvalhais, Isabel			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise das repercusións sociais da interrelación existente entre as políticas de cidadanía e o fenómeno migratorio no contexto europeo			

Competencias de titulación

Código				
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013			
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas			
A3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados, no caso que nos ocupa técnicos e autoridades comunitarias, dos gobernos portugués e español e dos gobernos autonómicos e locais, amén da CCDR-N.; así mesmo, deberán demostrar esa mesma capacidade con públicos non especializados, no caso que nos ocupa poden ser xestores e autoridades locais e medios de comunicación, por exemplo			
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo			
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas			
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas			
B3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados			
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Capacidade para identificar o ambiente conceptual da cidadanía e das migracións, articulando as contribucións teóricas máis significativas sobre modelos de cidadanía e modelos de admisión do outro.	saber	A3 A4 B1 B4
Capacidade para analizar de forma crítica e ben fundamentada os procesos políticos subxacentes á creación e evolución de políticas inmigratorias e de políticas de integración, en particular no espazo Europeo.	saber	A1 B2 B3

Habilidade para avaliar normativa e empiricamente a interrelación entre fluxos migratorios, diversidade cultural e políticas de inmigración en Europa	saber facer	A2 B2 B3
---	-------------	----------------

Contidos

Tema	
1. Políticas de cidadanía en Europa	- Políticas nacionais de cidadanía - Cidadanía e identidades nacionais en Europa.
2. Cidadanía e UE	- O Tratado de Maastricht e a cidadanía europea. - A Carta de Dereitos Fundamentais - O Tratado de Lisboa
3. Políticas de migración e cidadanía	- Os movementos migratorios nos países da UE. - A inmigración como política comunitaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	50	76
Sesión maxistral	26	30	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	16	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou exercicio relacionado coa temática da asignatura, por parte do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da asignatura

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado recibirá o asesoramento necesario, preferentemente a través da plataforma de teledocencia, para que poida adquirir as competencias e destrezas necesarias para a realización dos exercicios e/ou problemas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas que inclúen problemas ou casos a resolver. O alumnado deberá dar resposta á actividade suscitada, plasmando de xeito práctico, os coñecementos teóricos e prácticos da asignatura	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución dun problema ou exercicio, relacionado coa temática da asignatura, por parte do alumnado	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá completar ou enmendar os exercicios e/ou problemas pendentes da primeira convocatoria ou, no seu caso, realizar outros novos que lle sexan propostos.

Bibliografía. Fontes de información

Dell'Olio, F., **The Europeanization of Citizenship**, Aldershot, Ashgate,
 Geddes, A., **The Politics of migration and immigration in Europe**, Sage, London,
 Parsons, C. and Smeeding, T. (eds.), **Immigration and the Transformation of Europe**, Cambridge University Press, Cambridge,
 Messina, A., **The logics and Politics of Post-WWII Migration to Western Europe**, Cambridge University Press, Cambridge,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Multiculturalismo e Políticas Europeas**

Materia	Multiculturalismo e Políticas Europeas			
Código	V03M018V01213			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Gonçalves Ribeiro, Rita Maria			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Trátase dunha Unidade Curricular Opcional que articula dúas áreas disciplinares: a socioloxía e a antropoloxía que permite encadrar cientificamente l as temáticas dos procesos de identificación e diferenciación cultural no contexto europeo.			

Competencias de titulación

Código				
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013			
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas			
A3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados, no caso que nos ocupa técnicos e autoridades comunitarias, dos gobernos portugués e español e dos gobernos autonómicos e locais, amén da CCDR-N.; así mesmo, deberán demostrar esa mesma capacidade con públicos non especializados, no caso que nos ocupa poden ser xestores e autoridades locais e medios de comunicación, por exemplo			
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo			
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas			
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas			
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
1. Comprender a complexidade dos procesos de identificación e diferenciación cultural	saber	A3 A4 B1 B4
2. Entender, de xeito global e articulado, as dinámicas e conflitos dentro do proceso desaber integración europea		A1 A4 B1 B4

3. Aplicar coñecementos a situacións concretas de procura e diagnóstico no marco da promoción do contacto entre culturas e do combate ás discriminacións sociais	saber facer	A2 A4 B1 B2
--	-------------	----------------------

Contidos

Tema		
1. Identidades sociais e multiculturalidade	- Fronteiras: separación e contacto de culturas. - Hibridismo, mestizaxe e interculturalidade: na procura de novos paradigmas.	
2. Globalización e localismo	- Modernidade e tradición. - Multiculturalismo e integración cultural.	
3. Estado, nación e redes multinacionais	- A integración europea: esbozo dunha visión global. - A Europa das Nacións e o desafío da interculturalidade.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	26	30	56
Resolución de problemas e/ou exercicios	26	50	76
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	16	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da asignatura
Resolución de problemas e/ou exercicios	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados coa temática da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado recibirá as orientacións precisas para poder resolver con proveito os problemas e exercicios propostos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos, coas orientacións necesarias.	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	O alumnado deberá resolver os problemas e exercicios propostos.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá enmendar, completar ou modificar os exercicios e/ou problemas propostos na primeira ou realizar outros novos.

Bibliografía. Fontes de información

Barañano, A.; García, J. .; Cátedra, M. & Devillard, M. J. (coord.), **Diccionario de Relaciones Interculturales. Diversidad y Globalización**, Editorial Complutense, Madrid,

Silva, M-C. (ed.), **Nação e Estado. Entre o Global e o Local**, Afrontamento, Porto,

Vale de Almeida, M., **Um Mar da Cor da Terra. Raça, Cultura e Política da Identidade**, Celta, Lisboa,

Berezin, M., **Europe without borders : remapping territory, citizenship, and identity in a transnational age**, The Johns Hopkins University press, Baltimore,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo Fin de Máster				
Materia	Traballo Fin de Máster			
Código	V03M018V01214			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Dominguez Castro, Luis			
Profesorado	Dominguez Castro, Luis Garea Oya, Eva			
Correo-e	dominguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia debe condensar boa parte dos aproveitamentos en coñecementos, destrezas e habilidades adquiridos polo alumnado ao longo do Máster. É, sen dúbida, a materia de aprendizaxe máis autónoma de todo o programa			

Competencias de titulación

Código	
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas
A3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados, no caso que nos ocupa técnicos e autoridades comunitarias, dos gobernos portugués e español e dos gobernos autonómicos e locais, amén da CCDR-N.; así mesmo, deberán demostrar esa mesma capacidade con públicos non especializados, no caso que nos ocupa poden ser xestores e autoridades locais e medios de comunicación, por exemplo
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas
B3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ter capacidade para procesar información relevante en contextos multidisciplinares	saber facer	A4 B1 B4
Saber comunicar información en contextos multidisciplinares a públicos expertos e non expertos	saber facer	A3 B3
Ter capacidade para a resolución de problemas	saber facer	A2 B2
Saber elaborar unha candidatura para proxectos comunitarios	saber facer	A2 A4 B2 B4

Contidos	
Tema	
1. Elaboración dunha candidatura para proxectos comunitarios dentro dun programa de cooperación territorial ou de I+D	Elaboración dunha candidatura para proxectos comunitarios dentro dun programa de cooperación territorial ou de I+D

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas autónomas a través de TIC	22	50	72
Sesión maxistral	6	0	6
Traballos e proxectos	2	70	72
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	Aplicación a nivel práctico da teoría do programa nun contexto determinado. Exercicios prácticos a través das TIC.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	O alumnado recibirá resposta as dúbidas e comentarios que lle vaian xurdindo ao longo da elaboración do traballo fin de cafrreira, así como o placet para a súa defensa
Probas	Descrición
Traballos e proxectos	

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos e proxectos	O alumnado presentará, diante dun tribunal de tres membros, unha candidatura a un programa comunitario de cooperación territorial ou de I+D	100

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado presentará, diante dun tribunal de tres membros, unha candidatura a un programa comunitario de cooperación territorial ou de I+D

Bibliografía. Fontes de información	
www.coop-atlantico.com ,	
http://www.interreg4c.net/ ,	
http://www.interreg-sudoe.eu/ESP ,	
http://www.poctep.eu/index0.htm ,	
http://cordis.europa.eu/home_es.html ,	
http://europa.eu/index_es.htm ,	

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas en Empresas e/ou Institucións				
Materia	Prácticas en Empresas e/ou Institucións			
Código	V03M018V01215			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	8	OB	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Quintas Corredoira, María de los Ángeles			
Profesorado	Caballero Fernández, Gloria Quintas Corredoira, María de los Ángeles			
Correo-e	quintas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Un Máster profesionalizante necesita ofertar ao seu alumnado a posibilidade de coñecer a realidade laboral dos perfís profesionais que procura. Neste sentido, esta materia ven cubrir este importantísimo oco mediante a inmersión no traballo cotiá de institucións e empresas relacionadas coa elaboración e xestión de programas comunitarias			

Competencias de titulación

Código				
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013			
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas			
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas			
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas			

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ter capacidade para coñecer o funcionamento das empresas/institucións que traballan no marco das políticas comunitarias e da cooperación territorial.	saber	A1 B1
Saber situar nun marco real os contidos adquiridos durante o máster.	saber	A2 B2
Ter capacidade para completar os coñecementos, habilidades e destrezas adquiridas no máster, con aquelas outras que, pola súa natureza e características, requiren medios e estruturas de traballo que só danse nos contextos da realidade laboral.	saber facer	A2 B2
Saber resolver problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas.	saber facer	A2 B2

Contidos

Tema				
PRACTICA NUNHA EMPRESA OU INSTITUCIÓN CON PRACTICA NUNHA EMPRESA OU INSTITUCIÓN CON EXPERIENCIA EN EXPERIENCIA EN PROGRAMAS COMUNITARIOS	PROGRAMAS COMUNITARIOS			

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	15	0	15

Outros	0	100	100
Prácticas externas	60	0	60
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	0	25	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	Titorías coa titora académica asignada para asegurar o doado desenvolvemento das prácticas e a satisfacción do alumno nas mesmas.
Outros	Traballo autónomo do alumno para preparar as prácticas
Prácticas externas	Titorías co responsable da empresa/institución, os cales supervisan o traballo do alumno, danlle o apoio necesario e a orientación para a súa integración á realidade do mundo laboral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Durante o desenvolvemento das prácticas tanto o titor da institución como a titora académica atenderán personalmente as dúbidas dos alumnos
Prácticas externas	Durante o desenvolvemento das prácticas tanto o titor da institución como a titora académica atenderán personalmente as dúbidas dos alumnos

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas externas	Informe de avaliación dos titores nos que se valorará o grao de implicación e de aproveitamento das prácticas por parte de alumno	60%
Informes/memorias de prácticas externas ou prácticum	Memoria feita polo alumno no que describe as actividades realizadas nas prácticas	40%

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado deberá completar os aspectos da avaliación con elaborados na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Elaboración de Proxectos Comunitarios				
Materia	Elaboración de Proxectos Comunitarios			
Código	V03M018V01216			
Titulación	Máster Universitario en Políticas Comunitarias e Cooperación Territorial pola Universidade de Minho (Portugal) e a Universidade de Vigo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	An
Lingua de impartición				
Departamento	Dpto. Externo			
Coordinador/a	Moreira González, Anxo			
Profesorado	Freire Astray, José Ángel González Carrera, Pablo González Panizo, Sabela López Lozano, María Ángeles Moreira González, Anxo Pereira Martins Ferreira, Nuno Miguel			
Correo-e	otri9@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Receptivos ante a demanda social e fronte a necesidade de contar con elementos prácticos e profesionalizantes dentro do marco dun máster en políticas comunitarias e cooperación territorial, considérase importante realizar un módulo específico de elaboración de proxectos comunitarios co obxecto de complementar a formación teórica e apoiar aos alumnos no desenvolvemento dunha simulación de proposta de proxecto europeo. Ao longo das sesións prácticas guíase aos alumnos/as participantes no máster a través do desenvolvemento práctico de distintas convocatorias comunitarias, tendo en conta que a formación de xestores que sexan capaces de aprender as novas coordenadas da programación comunitaria 2007-2013 para poder actuar con vantaxes competitivas no escenario dos próximos anos, decisivos para o desenvolvemento dos territorios que conforman a Eurorrexión, resulta prioritaria.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos suficientes sobre o funcionamento da Unión Europea, as características da cooperación territorial e da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e das principais políticas que contempla a programación comunitaria 2007-2013
A2	O alumnado demostrará saber aplicar os coñecementos da competencia anterior á resolución de problemas relacionados co desenvolvemento da Eurorrexión Galicia-Norte de Portugal e coa elaboración de candidaturas concretas
A3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados, no caso que nos ocupa técnicos e autoridades comunitarias, dos gobernos portugués e español e dos gobernos autonómicos e locais, amén da CCDR-N.; así mesmo, deberán demostrar esa mesma capacidade con públicos non especializados, no caso que nos ocupa poden ser xestores e autoridades locais e medios de comunicación, por exemplo
A4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo mediante o sistema semipresencial do título e o emprego intensivo da plataforma de docencia on-line da Universidade de Vigo
B1	O alumnado demostrará posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidades de seren orixinais no desenvolvemento e aplicación de ideas
B2	O alumnado demostrará saber aplicar coñecementos a través da capacidade para resolver problemas
B3	O alumnado demostrará posuír capacidade de comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados
B4	O alumnado demostrará habilidades de aprendizaxe para estudar dun modo que será en gran medida autodirixido ou autónomo

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Tipoloxía	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Ter capacidade para coñecer o funcionamento de diferentes convocatorias comunitariassaber de cara a elaborar e presentar proxectos/propostas comunitarias con altas probabilidades de éxito.		A1 A4 B1 B4
Ter capacidade para aplicar os coñecementos anteriormente adquiridos á elaboración de propostas	saber facer	A2 A4 B2 B4
Saber contextualizar a importancia das diferentes políticas e instrumentos de financiamento en Europa.	saber	A1 B1
Ter capacidade para entender o necesario grao de complementariedade entre as políticas públicas e instrumentos de financiamento en Europa.	saber	A1 A4
Ser capaz de plantexar e comunicar a utilización dos resultados dos proxectos comunitarios, tanto na explotación económica como no impacto na sociedade.	saber facer	A3 B3

Contidos

Tema		
1. Elaboración de proxectos comunitarios	- Introducción - Conceptos básicos	
2. Os fondos comunitarios, principais programas de financiamento	- I+D+I - Cooperación territorial - Outros	
3. Fontes de información e documentación europeas	- Ferramentas e metodoloxía comunitaria dos proxectos	
4. Elaboración dunha proposta de proxecto comunitario: o 7 Programa Marco	- As convocatorias comunitarias - A solicitude e os formularios - Os aspectos financeiros	
5. Procesos de selección e avaliación dos proxectos	- Procesos de selección e avaliación dos proxectos	
6. Desenvolvemento, xestión e coordinación dos proxectos concedidos: o caso POCTEP	- Desenvolvemento, xestión e coordinación dos proxectos concedidos	
7. Valorización e protección de resultados nos proxectos	- Impacto social e económico	
8. Simulación de participación nunha convocatoria comunitaria	- Simulación de participación nunha convocatoria comunitaria	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiros	46	70	116
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	32	34

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiros	Exposición dos contidos da materia en interacción co alumnado

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiros	O alumnado recibirá resposta, na aula e na plataforma Tema, ás dúbidas e comentarios que plantexe.
Probas	Descrición
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Obradoiros	Participación interactiva do alumnado	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na segunda convocatoria o alumnado poderá completar a entrega, corrixir e emendar os exercicios propostos na primeira ou realizar outros novos

Bibliografía. Fontes de información

<http://www.dgfc.sgpg.meh.es> (Dirección General Española de Fondos Comunitarios),

<http://europa.eu/> (Portal da Unión Europea),

<http://www.guiafc.com/> (Guía Financiación Comunitaria),

www.poctep.eu,

www.coop-atlantico.com,

<http://www.interreg-sudoe.eu>,

<http://www.interreg4c.net/>,

<http://cordis.europa.eu/es/home.html> (Portal de Investigación),

http://publications.europa.eu/official/index_es.htm (Diario Oficial da UE),

http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm (Axudas da UE),

Recomendacións
